

פרשת נשא שבועות
תשפ"ג
גיליון 164

א לעבטיגער שבת

הארת השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

נעשה ונשמע בהתחדשות

מכיוון שקיבלתם עליכם עול תורה, מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימכם - כי הרי מהותו של יום - זכות קבלת התורה גורמת התחדשות בעצם מהות של האדם, ונעשה כאילו לא חטא כלל. וכבר מבואר בארכה על השפעתה של "קבלת התורה" שמאירה מחדש בכל שנה בחג השבועות - בדברי האר"י הק' ובכל ספרי אמת.

משנת ב' אלפים תמ"ח ועד ימינו

אך גם זאת לבינה, כבכל התעוררות - כן הוא באותה הארה של קבלת התורה, ששומה עלנו להמשיך את קבלתה לימי השגרה, להמשיך אורה והתחדשותה - בעיקר עם סיום חג השבועות.

"שבועות הגדול" - של שנת תקצ"ג - כך היה נקרא חג השבועות המיוחד בהתעלותו בימי חייו של רבי נתן מברסלב זי"ע, בחג זה התקבצו קהל רב מתלמידיו הרבים - אשר באו להתוועד יחדיו בחג השבועות. כל הבאים באותו חג שבועות חשו התעלות והתרוממות מיוחדת.

בסיום החג התבטא רבי נתן: אמנם הייתה לנו קבלת התורה נאה, אך אל לנו לשכוח שלאחר קבלת התורה נכשלו עם ישראל רח"ל בחטא העגל; כלומר, צריכים אנו קצת להיזהר ביותר מהתגברות היצר. וכמובא בדברי חז"ל: "כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו".

דיבורים ומאורעות אלו הם חיזוקים למעשה, כאן ועכשיו. היה שבועות בזמן "קבלת התורה". היה שבועות בשנת תר"ד בחיי של רבי נתן. גם בשנת תרע"ד בזמנו של החפץ חיים הכריז על קבלת "נעשה ונשמע מחדש". ובעצם מאז שעם ישראל נעשו לעם וקיבלו את התורה בשנת: 'בי אלפים תמ"ח' - עברו עליהם אלפי ימי חג שבועות.

והשנה, כן גם בשנה זו, יפרוס עלנו חג שבועות חדש אשר מבוא בכנפיו בשורה של התחדשות בתורה הקדושה. 'נעשה ונשמע' - לשעתה, ונעשה ונשמע' לדורות. 'נעשה ונשמע' - בחג השבועות - ואף גם יום לאחר החג!

שירת החג

חג השבועות - זמן מתן תורתנו באהבה
כל שנה מחדש מתחדשת לנו זאת המתנה.

"בְּכָל יוֹם יִהְיוּ בְּעֵינֶיךָ פְּחָדָשִׁים" בְּאֵה הַקְרִיאָה
וּבְדָאֵי בְּכָל שָׁנָה יֵת מִתְעוֹרֵר זְמַן מִתֵּן תּוֹרָה.

"נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע" לֹא רַק לְשַׁעֲתָה נֶאֱמָרָה
כִּי הַתְּחַדְּשׁוּת קִבְּלַת הַתּוֹרָה הִיא בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה.

שְׁבוּעוֹת, זֶה הַזְּמַן לְהִגְיעַ לְרוּם הַמַּעֲלָה
לְהִתְחַבֵּר מִחֲדָשׁ לַתּוֹרָה - לְלַמֵּד וּלְקַבֵּלָהּ.

היה זה בחג השבועות שנת תר"ד בעת פתיחת "ארון הקודש" כאשר כיבדו את רבי נתן מברסלב שהיה בשנתו האחרונה לימי חייו בפתיחת ההיכל, נעמד מול ארון הקודש, תחב את ראשו לתוכו, ותוך כדי שאחו בספר התורה זעק בקול: "ישראל עם קדוש, יש לנו עכשיו תורה חדשה, חדשה ממש!! והחל לרקוד בכל עוז עם ספר התורה טרם שעלה על הבימה שקוראים בה בתורה יחד עם כלל הציבור.

הכרזתו של החפץ חיים

שבעים שנה לאחר מאורע זה - בשנת תרע"ד, שוב חזר כעין מחזה זה - היה זה עת רעמו קולות הירי וההפצצות בתקופת "מלחמת העולם הראשונה", עם ישראל היה שרוי בחרדה ורעדה, כשעל פניהם ניכרת הדאגה של: מה יולד יום?

בעת פתיחת "ארון הקודש" בתפילת חג השבועות בשנה זו - עלה החפץ-חיים על הבימה - ובקול אנוחה פנה אל מתפללי בית הכנסת, בהכריזו: בואו ונקבל מחדש את התורה, הבה כולנו נחדש את בריתנו לבורא העולמים ונכריז: "נעשה ונשמע".

במעמד זה המשיך החפץ-חיים את דבריו: כאשר אנו מוקפים צרות, מקבלים אנו לשמור מחדש על קיומה של תורה, ואף כי הננו מושבעים ועומדים מהר-סיני, נקבל עלינו שוב מחדש את דברי תורתנו הקדושה לעבדה ולשמרה.

שתיה חביבה עליו

רוח התחדשות זו של קבלת התורה, היא לא רק בעת צרה. בכל זמן ועת היא קיימת. התורה מהווה מתנה נצחית, בכל דור ודור ואף בכל יום ויום: "כל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים" - קבעו לנו חכמינו ז"ל (ספרי ואתחנן ו). וכבר גם נפסק: דבעת קריאת הפסוק: 'אשר אנכי מצוך היום', יש לכוון: "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, ולא כמי שכבר שמע אותו הרבה פעמים, שאינו חביב אצלו". (שו"ע סימן ס"א) ובדברי רבינו על הפסוק: "היום אם בקולו תשמעו" - ישאין לו לאדם אלא אותו היום ואותו השעה! (ליקוטי מוהר"ן ער"ב).

וכה מסביר הכל-יקר (פ' אמור), בהקשותו: מדוע כשנכתבו כל מועדי השנה והמצוות השייכות בהם בפרשת אמור, לא נכתב שבחג השבועות התרחש המאורע של מתן-תורה?

ובתירומו: שהקב"ה לא רצה להגביל יום מסוים בשנה שבו ניתנה תורה, כי הרי חייבים להתייחס אל התורה - כאילו היום ניתנה מחדש, ותהיה חביבה עליו כמו כל דבר חדש הניתן לאדם, ולא יתייחס לזה כאל מאורע חד - פעמי, שאירע פעם אחת בלבד בעת התגלות הקב"ה על הר סיני. ואם בכל יום ישנה קבלת התורה מחדש, בוודאי שבעצם יום קבלת התורה, חג השבועות ישנה הסגולה של קבלת התורה מחדש, וכדברי הירושלמי (פ"ה דר"ה) שבעצרת לא כתיב: 'חטא':

פניני החג

"אמר רב יוסף אי לאו האי יומא דקא גרים, כמה יוסף איכא בשוקא" (פסחים ס"ו:)

פירש"י - אלמלא זה של רבי יוסף טובב והולך על מתן והתרוממתי הרי ישנם אנשים רבים בשוק ששם יוסף ומה ביני לבנים.

לכאורה קשה למה הדגיש רב יוסף את הלשון 'בשוקא' הו"ל רק: "כמה יוסף איכא".

וכן יש להקשות יותר, מהו לשון: "האי יומא" הרי עיקר מאמר זה של רבי יוסף טובב והולך על מתן תורה בעצמו בזמן משרע"ה ולא על חג השבועות החל היום? וכן קשה למה מאמר זה נאמר דווקא ע"י רב יוסף הרי בוודאי היו עוד תנאים ואמוראים שידעו שכל זכותם ע"י התורה?

אך ניתן לומר ע"פ מה שכתוב ביציאת מצרים: "ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים" (שמות יב' מא') ויעויין בדברי הרמב"ן כשהקב"ה רצה להוציא את עם ישראל ממצרים ב"מכת בכורות" אמרו משה ואהרן לפרעה: וכי אנכי אנחנו שנצא בלילה, לא נצא אלא ביד רמה, לעיני כל מצרים. שכולם ייראו את הניסים. מהותו של יום הוא להאיר התגלות אלוקות וכידוע שאור' מורה על תחילת היום" (תהילים צ"ז) - שבכל יום ויום יהיו (מסכת פסחים ב.), והרי עיקר קבלת התורה הייתה האור של העולם לשעתו ולדורות. לכן הדגיש רב יוסף דווקא 'האי יומא' להראות שעיקר קבלת התורה מתבטא מהות: "היום" - הרומז על האור שבתורה. וכן אפשר לתרץ: ע"פ דברי חז"ל על"פ: "היום אם בקולו תשמעו" (תהילים צ"ז) - שבכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים, לכך הדגיש "האי יומא". וכמובא ע"י בליקוטי מוהר"ן (ער"ב).

ומה שמוא הדגש "בשוקא" אפ"ל שזה רומז על "רשות הרבים" להראות שעיקר תכלית קבלת התורה היא להאירה ולגלותה. גם לאלו שנמצאים "בשוקא" - רשות הרבים, וכדאיתא במדרש (שמו"ר כ"ח ו') שכל הנביאים קיבלו בהר סיני נבואתן ולכל נפשות בני ישראל העתידין לבוא מהאור שנתגלה אז. ולכן כתוב בפסוק 'רואים את הקולות' לשון הווה. שיש מצוות ללמוד וללמד.

ובזה גם יובן למה דווקא רב יוסף אמר כן, ע"פ מה שאמרו חז"ל (סוף מסכת סוטה) "משמת רבי, בטלה ענווה, אמר רב יוסף לא תתני ענווה שבטלה דאיכא אגא, פירש"י שאני ענוותן" שדווקא רבי יוסף (ויעויין במפרשים שאמרו על ענוה ולא על ירא חטא) שלכאורה מהותו של רב יוסף מידת ה"ענווה" - לכך דייקא רב יוסף אמר שיש להאיר התורה כלפי חוץ ולהנחילה לדורות - כי ענווה אין פירושה לא להפיץ אור התורה, וכפרש"י שם על מאמרו: "וגדר הענווה שידוע מעלתו, אלא שאינו מחזיק כל טובה לעצמו, וידוע שהכל בכוח הבורא יתברך". וכמובא בליקו"מ (תנינא כ"ב): "שבענין הכנעה טועים הרבה, כי ענווה אין פירושה להיות שלימול ולהתנהג בענווה פסולה".

